

DEBRECENI PROTESTÁNS LAP

EGYHÁZI ÉS ISKOLAI KÖZLÖNY

SZERKESZTŐSÉG: Debrecen,
Révész-tér 2. szám. (Kistemplom.)

KIADÓHIVATAL: Debrecen,
Kálvin-tér 17. szám. (Püspöki hivatal.)

Megjelenik minden vasárnap. Előfizetési ár 1 évre 12 — pengő.
Postatakarékpénztári csekk számla: 43,916

FŐSZERKESZTŐ: D. Dr. RÉVÉSZ IMRE. FELELŐS SZERKESZTŐ ÉS KIADÓ: URAY SANDOR.

A debreceni Ispotály-templom pusztulása

Debrecen, 1944 június 2. Ez a dátum örökre emlékezetes marad Debrecen város és a debreceni református egyház életében. Reggel félkilenckor megszólaltak a város légvédelmi szirénái s utána alig néhány perccel megjelentek az ősi tisztas civitás felett az amerikai-angolszász repülőkötelékek. A nagyerdő fái alá húzódó szemtanúk megítélése szerint, körülbelül 250—300 repülőgép érkezett, hihetetlen magasságban; szakértők azt mondják: 7—8000 méter magasan. Az ellenséges repülőgépek típusát felismerni nem lehetett; még a lelőtt három gépből sem; mert azok meg izzé-porrá törve és lángokban hullottak alá az óriási magasságból. Erre nézve egyetlen támpont lesz majd, az ejtőernyővel leugrált és elfogott pilóták vallomása.

A pusztulás képe megdöbbenő. A repülőátmadás célpontja a vasúti nagyállomás és a nyilastelepi MÁV-gépjávitóműhely lett volna. De ezeknek egész környékét is elárasztották úgynevezett bombaszönyeggel. Ezenkívül hullottak bombák a Piac-utcarára s a főútvonal fontosabb mellékutcaira (Széchenyi-u., Arany János-u., Miklós-u., Teleki-u. stb.).

Megállapítható, hogy legtöbb kárt „kisemberek” szenvedtek, akik egy-egy egész élet szorgalmának gyümölcsét hordták össze kis családi fészkeikbe, hogy a nemzet és az anyaszentegyház élete legelső és legfontosabb sejtjét: a családot védjék és továbbneveljék... Ezekről a veszteségekről e pillanatban még csak megközelítőleg sem tudnánk számot adni. Úgyszintén az emberéletekben elszenvedett megdöbbenő veszteségekről sem. Június 5 én, hétfőn délutánra volt kitérve az ártatlan áldozatok tömegtemetése; amennyiben tehetjük, erről Lapunkban tudósítást adunk.

A kárvallottak között a legelső között áll a debreceni református egyház. Elvesztettük legrégebbi templomunkat, az Ispotály-templomot. Mellette többszörös telitalálat érte a KIE vezetése alatt álló iparostanoncotthon hatalmas egyszintes épületét, mely immár közel száz tanoncnak nyújtott szállást és teljes ellátást, gondos felügyeletet és hithű református nevelést. Ez a nagyrahivatott, nagy költséggel beren-

dezett épület, minden felszerelésével együtt, romhalmazzá vált. Közvetlen az Ispotály-templom mellett telitalálat érte még a nyolctantermes, emeletes elemi iskola egyik végét és a mellette lévő igazgatótanítói lakást megrongálta.

*

A megsemmisült Ispotály-templom az 1704. évben épült. A II. Rákóczi Ferenc szabadságharca idejében ugyanis nagyon sokan menekültek a környékből Debrecenbe. Ezeket a városi tanács, a város árkan kívül lévő, ispotályi külvárosba helyezte el; ugyanoda, ahová a már akkor is „Ispotály” néven emlegetett református szegényházat is kihelyezték. A menekültek és ispotálylakók lelki gondozása és összetartása érdekében épült tehát ez a mi kedves öreg templomunk. Ennek első lelkipásztoraül hivattott meg, mint Debrecen ötödik lelkipásztora, a szintén menekült sorban lévő *Debreceni Ember Pál*.

Az egykori feljegyzésekből az tűnik ki, hogy előbb csak a templom hajója épült meg. 1723-ban Váczy János szenátor harangot öntetett a templom számára, mely egyelőre haranglábon állott. Toronyról csak az 1736. évi városi számadásokban van említés téve.

Az 1811-i nagy tűzvész alkalmával, az Ispotály-templom, torony és parókia is leégett. Az újraépítés költségeit a város viselte; ugyanakkor a város két új harangot is öntetett és 1815-ben Pápay Ferenc óras által 1800 váltóforint értékben órát is készített a toronyba.

1843-ban, majd 1856-ban újabb renoválásokra volt szükség. Utóbbi alkalommal Vecsey Imre nevű debreceni építész hozta helyre a templomot; e tisztas család leszármazottai és nevének viselői mindmáig élnek Debrecenben.

1897-ben újra szomorú állapotba került az ősi templom. 1898-ban a presbitérium kénytelen volt a templomot bezáratni s újra megkezdődött a kijavítási munkálat. Most azonban a presbitérium és a városi tanács között nézeteltérés volt afelett, hogy melyik fél köteles a költségeket fedezni. Emiatt a

munka késett; eközben 1899 július 14-én, a templom és a torony leégett, mindhárom harangja megsemmisült. 1900-ban végre rendeztetett a város és az egyház közötti jogviszony. A templom és torony 1901-ben alaposan renováltatott; ennek 8485 korona költségét most már teljes egészében az egyház fedezte. 1902-ben 6300 koronáért, ugyancsak az egyház, két új harangot öntetett a torony számára. Ezeket az első világháborúban elrekvirálták; később azonban az 1930-as években a harangok közadakozásból pótolattak.¹

*

Most e nagy időkre visszatekintő drága hajléktól, vérző szívvel búcsúznunk kell... De nem reménységvesztetten és nem örök lemondással. Az Ispotály-templomnak, minden megpróbáltatás ellenére, kitartó, buzgó, értékes gyülekezete volt és van, kiknek lelkéből, abban a pillanatban, amikor a bombázás után harmadnapra, a félig porrázúzott torony ledőlt, felrebbent a megszentelt gondolat:

Az Ispotály-templomot ugyanabban a formában, amint volt, amint szent hivatását közel harmadfélszázadon át betöltötte, újra fogjuk építeni!

Amment mondunk erre az Isten Lelkétől ihletett elhatározásra s a világvihar közepette, újra meg újra felfohászkodunk a Nagyirgalmú Istenhez, hogy az ispotálytemplomi gyülekezet szent elhatározását segítse valóra váltani.

„Seregek Ura Istene! Állíts helyre minket: világgoltasd a Te orcádat, hogy megszabaduljunk.” (Zsolt. 80: 20. v.)

Uray Sándor.

Visszhang a „Levelek egy ifjú szolgatárshoz” című cikkre

Erre a naggyértékű írásra a szerkesztőség külön is felhívja az olvasók figyelmét. Kívánsága, hogy „ez az írások által is növekedjék bennünk a szolgálatkészség a Legelső Pásztor iránt, és növekedjék közöttünk az Isten országa”, hiszem, valósággá válik. A szerkesztőség felhívásának az olvasása előtt is nagy figyelemmel és lelki épüléssel olvastam a levelet, úgy vélvén, hogy nekem is szól. Azok a gondolatok, melyeket a cikk olvasása támasztott, azért kíváncsiaknak a szerkesztőség elé, mert részint bizonyára nincsenek ellentétben a levél írójának az elgondolásával, ha azt kiegészíteni látszanak is, részint pedig magam számára is problematikus a felbresztett gondolatok második csoportja.

1. A levél lelkipásztorokhoz szól, illetőleg lelkipásztori szolgálatról beszél. Feltehető azonban, hogy a levél írójának szolgatársai azok a nevelők is, akik nem lelkipásztori szolgálatot végeznek egyházunkban akár képzésük, akár megbízatásuk folytán, de akikre én alkalmazhatónak, sőt alkalmazandónak vélem mindazt, amit a levél a lelkipásztori szolgálattal kapcsolatban elmond. Ezt nemcsak azért teszem fel, mert a lap ezekhez a nevelőkhöz is szól, lévén egyházi és iskolai közlöny, hanem azért is, mert lényegbeli azonosságot

¹ A fenti adatok forrása: dr. Herpay Gábor vármegyei levéltárnok idevonatkozó dolgozata.

látok és szeretném, ha egyházi és iskolai közvéleményünk is azt látna és gyakorolna, a lelkipásztori és nevelői szolgálat között. Ezt bizonyítja Dr. Péter Zoltánnak „A szeretet pedagógiája” c. cikke is a Lap ugyanazon számában (22). A levél is bizonyára nem azért íródott, hogy abból csak lelkipásztorok (a szó jogi és gyakorlati értelmében) épüljenek és csak ők érezzék magukat szolgatársaknak; azonban némelyik helye annyira kizár mindenkit mást, hogy ezt az észrevételt még akkor is meg kell tenni, ha figyelembe vesszük, hogy itt valójában az olvasóknak csak egy bizonyos csoportjához: a lelkipásztorokhoz fordul a levél írója. Azt mondja többek közt: „Nincs az életnek még egy olyan munkamezeje, mint a lelkipásztori munkaterület, ahol az embernek... annyira egyggyé kellene lenni azzal a munkával, amit végez.” Valamivel előbb: „a lelkipásztor élete elválaszthatatlanul egybeolvad munkájával. Ez a terület nemcsak munkamezeje, hanem életterülete is s ezt a kettőt a legkisebb vonatkozásban sem lehet egymástól elkülöníteni”. Aztán felsorol egypár példát, amelyekben ezt a kettőt el lehet különíteni, amelyekben „az alkotások jénye nem mutatja az alkotó árnyékait”. Bizonyos vagyok benne, hogy a levél írójának sincs az elgondolása ellenére, ha a felsorolt példák közé nem tudtam beilleszteni a nevelőket, hanem kivettem s a lelkipásztorokkal azonosítottam, mert az ő teljesítményük értékelésénél bizony „disszonanciát vált ki”, ha „egyébként tele van az életük egy csomó rossz tulajdonsággal”. Bizonyos vagyok abban is, hogy a nevelőknek se lehet ebben más véleményük. Természetesen itt nem azokról a tanítói vagy tanári oklevéllel más pályán élőkről van szó, ahol a munkamezőt és az életterületet el lehet egymástól választani éppen úgy, mint azoknak a lelkész képzésű embereknek az esetében, akik nem lelkipásztori vagy nevelői pályán működnek. Ezek az emberek akarva vagy akaratlan, akár tudományos bűvárkodás, akár anyagi okok miatt megfutnak az elől a feladat elől, ahol az életet és a munkát egymástól elválasztani nem lehet. Idetartozik az a kategória is, amelyik elfogadja pl. a bölesészeli kiképzésnek a szellemi értékeit, de a személyes nevelői pályát nem tartja az „életrevalók”, a valóban „értelmesek” feladatának, mert nem látja „a mi hivatásunknak semmi más emberi erőkifejtéssel össze nem hasonlítható szépségét s egyben minden tragédiáját is.”

2. Problematikus volt előttem sokáig és ez a levél ezt a problémát újra felbresztette, hogy az ú. n. evangélikátorok, ifjúsági lelkészek esetében a munkamező és az életterület azonos-e? Ezt ugyan eddig úgy fogalmaztam volna meg, hogy ők elmennek az embereknek egy csoportjához, akik előtt bizonyosságot tesznek, de akiknek nincs módjukban látni, hogy bizonyosságtételük, vagyis munkájuk egyezik-e az életükkel? Vagyis élhetnek „anélkül, hogy munkájuk és magánéletük között különösebb összefüggés lenne”. Az őket nem ismerő, csak hallgató emberekben „teljesítményük értékelésénél nem vált ki disszonanciát az, hogy egyébként tele van az életük egy csomó rossz tulajdonsággal: az alkotások jénye nem mutatja az alkotó árnyékait”. Bizonyos, hogy sok ezekben a gondolatokban a saját ítéletét hordozó megállapítás (Máté 7. 1—2, Róm. 2. 1), de magyar református egyházunk viszonyaiból indul ki, ahol az evangélikációnak az a módja, hogy valakinek nincsen állandó munkaterülete, vagyis nem él állandóan egy gyülekezet közösségében, hanem majd itt, majd ott tartózkodik, mégha, legalább is pillanatnyi-

lag, sikereket ér is el és sokak rosszalása mellett, sokak elismerését váltja is ki, legalább is szokatlan és a szóban-forgó levél alapján is problematikus. Meg kell azonban jegyezni azt is, hogy pl. a konventi ifjúsági lelkészek, akik szintén ilyen gyülekezet fölötti lelkészek, talán maguk is csak átmeneti munkának tekintik jelenlegi megbízatásukat. S ez a tény is csak azt mutatja, még-ha nem is ez az elgondolás minden esetben az átmeneti-nek tekintett munkaterület megszüntetésére irányuló lörekvés indítóoka, hogy lelkipásztorok esetében a munkamező és az életterület el nem választható, még-ha ideiglenesen olykor olyan munkaterületek is jelent-keznek, amelyek idénymunkát jelentenek, de amelyek elvégzésével újra beáll a szokott munka menete.

Szeretettel köszöntöm a levelet író idősebb szolgál-társal, megköszönve értékes levelét és maradok a szerkesz-tőségnek is szeretetteljes köszöntéssel szolgatársuk :

Nagykőrös, 1944 május 30-án.

Seri András,
református tanítóképzőintézeti
vallásánár.

A diakonusokról

A Debreceni Protestáns Lap egyik számában tájékoztató jellegű cikk jelent meg Szabó Gábor tollától „a segédlelkészekről”. A cikkben szó esett a diakonusokról is s az ott kifejezésre juttatott óhajnak tesztek eleget, amikor hasonló jelleggel be-számolok a diakonusok jelenlegi munkájáról s alkalm-asuk feltételeiről és lehetőségéről.

Talán nem lesz haszon nélkül való, ha én is statisztikával kezdem :

Az 1933-ban alapított Diakonusképző Intézet 1936-ban bocsátotta ki az első okleveles diakonus-rajt s jelenleg 28 végzett diakonust és 10 diakonusjelöltet tartunk nyilván. A 28 végzett növendék a következő változatos munkamezőn működik :

Gyülekezeti munkában : 2 lelkigondozó, 1 gyermekmissziót végez, 1 ifjúsági egyesületi vezető, 2 gyülekezeti szegénygondozó, 1 tanyai iskolában vallásoktató, 1 kántor, egyházközségi tisztviselő és ifjúsági munkás.

Szeretetintézményeknél : 2 árvaházban, 1 aggménházban, 2 siketnéma-intézetben, 1 utcagyermek-napközi otthonban, 1 tanoncotthonban vezető, illelve alkalmazott.

Szórványokban : 1 szórványgyülekezeteket látogat, 1 a CE Szövetség utazó titkára.

Egyéb : 1 evangéliumi könyvkereskedő, 1 tanító, 1 katona, 5-nek nem diakonus-jellegű a főoglalko-zása.

Meghalt 3, egyik mint külmisszionárius-jelölt Kaiserswerthben egy lomatámadásnál.

Bizonyára szembetűnő, hogy 5 okleveles diakonus elsősorban nem diakonus-munkát végez. Magyarazat-képpen idézem a Diakonusképző Intézetnek a 403/a—1933. sz. egyházkerületi közgyűlési határozattal elfo-gadott szabályzatát, amely szerint „az intézet a fel-vett növendékeket nem kívánja kiszakítani előbbi foglalkozásuk köréből, . . . míg mindenütt megnyílik a lehetőség reá, hogy egyházközségeink a diakonusok teljes idejét és munkaerejüket a maguk építő és

szolgáló munkájába állítván, ennek ellenszolgálata fejében róluk teljesen gondoskodjanak.” Az első diakonusjelöltek még abban az időben kaptak oklevelet, amikor százon felül volt az állástalan segédlelkészek száma s hihetetlennek látszott, hogy oly hamar valósággá váljék az idézett mondat második felében kifejezett reménység. Természetes azonban, hogy ezek a kiképzett diakonusok mindenütt munkatársai gyülekezetük lelkipásztorának.

Első pillanatra kevésnek látszik, hogy csak 8 diakonus végez kimondottan gyülekezeti munkát. Ennek oka az, hogy először a szeretetintézményeknél nyílt lehetőség arra, hogy a diakonusok existenciát jelentő állásokban elhelyezkedjenek, a gyülekezetek részéről csak az utóbbi időkben s akkor is főleg „a segédlelkészekről” irt ismertetésben felvázolt kény-szerítő körülmények következtében mutatkozott hajlandóság diakonus alkalmazására. Korábban leg-feljebb harangozónak alkalmaztak diakonust, sőt egyházkerületi határozatok is: eljárói és egyházi-teendők ellátására ajánlották őket.

A jelenlegi helyzetkép ismertetésénél válasszuk külön az alkalmazás feltételeit és lehetőségeit.

A diakonus alkalmazásának feltételei egészen má-sok, mint a diakonisszáknál. A Diakonusképző Intézet nem anyaház, csupán kiképző a diakonusokat, alapos képesítő vizsgán megpróbálja őket az egyházkerület e célra választott bizottsága az I. Tim. 3 : 10-nek megfelelően s oklevéllel kibocsátja őket. A diakonusok aztán kegyelmi ajándékaiknak és egyéni képességeiknek megfelelően önállóan vállalnak munkát s helyezked-nek el : az Intézet a munkavállalást szívesen közvetíti, de felelősséget egyik oldalra sem vállal : a diakonus-nak nem garantálja az elhelyezést, a munkaadóval szemben nem vállal kötelezettséget, hogy a szabad megállapodás alapján alkalmazott diakonus a vele szemben támasztott követelményeknek 100%-osan megfelel (mint ahogyan a lelkészképesítő bizott-ságok sem garantálják, hogy az általuk képesített lelkipásztorok gyülekezetük megelégedését teljes mér-tékben ki fogják vinni). Mindezek a körülmények természetesen következnek a diakonus életforma sajátosságaiból : a diakonus az I. Tim. 3 : 11—12. értelmében családot alapíthat s öreg napjairól nem gondoskodik a diakonisszáéhoz hasonló anyaház. Viszont méltó a munkás a maga bérére!

Ami most már a diakonusok alkalmazásának lehetőségeit illeti, azok a fentebb ismertetett statisztikából is kitetszően egyenesen korlátlanok. Mivel u. i. a diakonia helyes magyar fordítása szeretet-szolgálat, a diakonusokat minden munkamezőn fel lehet használni, sőt néha éppen a járatlan utak megtételére mindenkinél alkalmasabbak (Ap. Csel. 8 : 26). Az első hét diakonust elsősorban az asztalok körül való szolgálatra választották ugyan, de egyrészt az Ap. Csel. 6 : 3-ban olvasható szigorú feltételek, másrészt István és Filep példája arra engednek következtetni, hogy tágabb és mélyebb értelemben is szolgáltak. Ugyanígy Kálvin lakonikus meghatá-rozása is („gondot visel a szegényekre és szolgál nekik”) lehetőségek egész sorát nyitja meg. Ma is érvényben lévő Egyházi Törvényünk már akkor bőségesen foglalkozott a diakonusok munkájával, amikor a Diakonusképző Intézet még fent sem

állott. Az Intézet működését körülíró, fentebb már említett Szabályzat 16. §-ában lefektetett kiképzési elvek, de maga a kiképzés és a képesítő vizsga gazdag és komoly készülést igénylő anyaga is módot ad arra, hogy a diakonusokat igen széles körben, szükség esetén (s ez a szükség köztudomás szerint eléggé közeli) bizonyos mértékig lelkipásztori feladatokra is alkalmazzuk.

A diakonusok korlátlan alkalmazásának mégis van egy komoly akadálya s ez az, hogy az aratni-valóhoz képest igen kicsi itt is a munkások száma. Bár az utóbbi években örvendetesen emelkedett a jelöltek száma s a jelen tanévben is majdnem kétszeres lenne a létszám, ha több pályázót nem akadályozott volna meg katonai szolgálata abban, hogy a diakonus-munka könnyű terhet felvegye, mégis kívánatos lenne, ha a munkatárs-hiány miatt panasz-kodó lelkipásztor-testvérek szívügyükké tennék, hogy egy-egy fiatalembert Intézetünkbe irányítsanak. Nem kiforrott keresztyén személyiségeket kérünk: azokat küldjük, akik Istennek készek szolgálni örömmel és hálással. Ilyenek pedig mindenütt vannak: a botokból nyilak lesznek s „mint a nyilak a hősnek kezében, olyanok a serdülő fiak. Boldog ember, aki ilyenekkel tölti meg tegzét; nem szégyenülnek meg, ha ellenség-gel szólnak a kapuban” (Zsolt. 127: 4-5).

Isten nem engedi, hogy az ő Igéje megkötöztesse. A lelkipásztorok, tanítók és presbiterek mellé évről-évre növekvő számmal sorakozik fel a diakonusok kis serege. Ennek a seregnek a tagjai is ugyanazt a nemes harcot harcolják, mint a Jézus Krisztus jó vitézei!

Molnár Gyula,
diakonus-lelkész.

A falusi lelkipásztorok életformájáról

Jólesett olvasni Dr. Illyés Endre megnyilatkozását. Szinte szószerint ugyanazt mondhatnánk el, csak falusi vonatkozásban, amit *Komjáthy Aladár: A városi lelkipásztorok életformájáról* c. cikkében leírt. Csak a munkaterület más, a végzendő munka s adottságok egyformák. A most leírandókat ne vegye azért panaszáradatnak senki a falusi lelkipásztor ajkáról, de mégis jó, ha beletekintünk egy olyan lelkipásztori életformába, akinek az élete nem arra rendeltetett az Istentől, hogy aszfaltos városok villanyfényes templomában, akármilyen oknál fogva mégis csak megtelt templomában szólja az Igét — hanem sáros, ősztől tavaszig a megközelíthetlenségig elzárt, lélekszámra talán jelentős, templomlátogatásra nézve éppen jelentéktelen számú templomozók előtt hirdeti az Igét. Sietek hozzátenni, hogy ez nem befolyásol, mert Jézus akkor is jelen van, ha ketten-hárman vagyunk Igéje körül, még ha templomban hirdettetik is, és Isten előtt értékére nézve nem lesz kevesebb az a szolgálat, amelyet kevés számú hallgatóság előtt végzünk. Csak emberi gyarlóságunkból — és csak igen ritkán az Isten Igéje iránti szeretetből — kísért bennünket az a gondolat, hogy több hallgatóból több lelket lehetne Isten ügyének megnyerni az Ige hálójával.

Nagy bajnak látom falusi életformánkban azt,

hogy a lelkipásztori élet nagyon szétforgácsolódik naponként. Ma minden tudományág izeire van szedve. Az orvosok, a tanárok, a jogászok, a hivatalnokok is egy bizonyos képességüknek megfelelő tudományág, vagy gyakorlati munka rendszerébe állítják be egész életüket, s több-kevesebb eredményét mégis megtekinthetik munkájuknak. Mi, lelkipásztorok uriverzális tudással kell hogy rendelkezünk, mert ha nem bírnak lépést tartani az általános műveltséggel, akkor az elhagy bennünket s mi ittmaradunk évekkel ezelőtt hozott szellemi fegyverekkel, amelyekkel már nem lehet megvívni a modern élet harcát Isten ügyéért, a modern szellem által harcoló gyülekezetünkkel szemben. Mert falun az intelligencia, általában az iskolázott rétegnek is igénye van az igehirdetéssel szemben is, a rádiós-istentiszteletek miatt. A magyar földműves-réteg is többre vágyik, mint amit eddig kapott. S az egymással való érintkezéskor tűnik ki a lelkipásztor nagy árvasága, amikor szellemi téren a mindennapi élet világnézeti és általános műveltséghez tartozó felfegyverkezésben is lemarad. Velem együtt sok fiatal falusi lelkipásztor-testvérem elmondhatja, hogy fájó szívvel érezte már, mennyire elszintelenedett ismeretköre, mióta csak egyirányú lelkipásztori munka szolgálatában ég. Ne értse félre senki, nem arról van szó, hogy bármilyen orvosspecialistával nyílt vitába szállhasson, bármilyen szakos tanár egyenlő ismerettel bíró egyént lásson benne, bármilyen jogvégzett emberrel egyformán tudjon tárgyalni köz-, váltó- vagy magánjog kérdéseiről. Erre nem gondolok — bár b. e. Csikesz Sándor arra nevelt minket, hogy olyan ismeretekkel bírjunk, hogy zavarba ne lehessen hozni a református lelkipásztort senkinek.

Azt látom nagyobb bajnak, a lelkipásztori élet specializálódása mellett, amelyet városban gyakorolnak is, hogy falun a lelkipásztor az az egyetlen, akire mindenirányú munka végzése hárul. Szétforgácsolódó élete miatt nem képes elegendőt szerezni még a meglévő újabb theologiai ismeretekből sem, amelyek pedig elengedhetetlen követelményei a lelkipásztori életnek. A hevesnagykuusági egyházmegyében néhány év óta gyakorlatban van, hogy a lelkészegyesületi elnök évenként kiírja a lelkészek számára elolvasandó könyveket (most pl. 1944-re Dr. Tavaszy Sándor: „Református keresztyén dogmatika”), azonban szétforgácsolódó ideje miatt nem lehet a falusi lelkipásztornak sem úgy tanulmányozni, hogy áldásai mélyen meggyökeresedjenek benne. (Szépirodalmi olvasásról nem is beszéllek.) Az elolvasást számorkéri a canonica vizitáció.

A falusi életformába való betekintés végett teljes tárgyilagossággal tárom városi lelkipásztor-testvéreink elé, hogyan néz ki a mi gyülekezetünkben a falusi lelkipásztori életforma.

*

Azon kell kezdenem, amit sok városi gyülekezetben nem látunk (pl. a budapesti Kálvin-téren sem), hogy falun reggeli istentisztelet van, amelyek közül kettő bibliamagyarázatos. Elszomorító ugyan, hogy felnőttek nemigen jönnek, de a gyermekek részére mégis meg kell tartani, s ha a könyörgésre sem elég hirtelen Igét keresni, mennyivel inkább időt vesz igénybe a bibliamagyarázatra készülés.

Az irodai munka az teljesen azonos a városi gyülekezetek lelkipásztoraiéval. A különbség leg-

feljebb abban van, hogy ott 15—20 fellel elintézi a lelkipásztor ügyes-bajos dolgát, míg falun talán kevesebb az ügyfél, de a fegyelmetlen beszédű magyar emberrel nem végezhet ugyanannyi idő alatt. Itt talán csak hat-hétszáz az iktatószám, ott négy-ötezer. Ott valaki mindíg dolgozhat az irodában délelőtt, délután, míg az egyik szolgál. *Itt nincsen sorosság*, itt a falusi lelkipásztor maga fogalmaz, gépel (vagy éppen három-négy példányban kézzel írja) iktat, postáz, ami városban nem kimondottan lelkipásztori feladat. Ezt csak azért írom le, mert e miatt sok falusi lelkipásztor ideje elvész, míg a városi lelkipásztor ezt az időt kihasználhatja.

Falusi lelkipásztori életünk egyik nehézsége az is, hogy segéderő híján mi nem húzódhatunk el a Nagytiszteletű úr „belső” irodájába, amikor anyakönyvi kivonatért keres valaki bennünket, nekünk pedig éppen temetésre készülésként kell kizökkenni az Ige világából. Elküldeni nem lehet. Ki rövidül időben? A lelkipásztor, aki míg újra beledolgozza magát az Ige világába, ismét jelentékeny idővesztéssel számolhat.

Ehhez tartozik a közéleti szereplés, amelyről el nem maradhat a lelkipásztor. Kell és szükséges. De míg városban a lelkipásztor ennek nyugodtan eleget tehet — a kicsiny falusi gyülekezet lelkipásztorának munkáját nem végzi el senki. Pedig ami városi *lelkészi hivatalra* jelent terhet, az falun a *lelkipásztor* terhét jelenti. Mivel pedig nagygyülekezetek segédlelkésze voltam, ezt gyakorlatilag úgy értem, hogy a hivatalos hatóságoktól évenként háromszor-négyszer megkérdezett adatok ismételt elkészítése különösebb gondot ugyan nem jelentett a lelkipásztornak, mert elintéztést nyert ebben az egyszerű mondatban: „*Holnapra meglegyen!*” S meglett. Nem a lelkipásztor által. Reá csak az aláírás várt. De falusi lelkipásztor szolgálatánál ez más képet mutat, és fájalmassá válik annak tudata, hogy egy felettünk álló elsőfokú egyházi hatóságnak, ahova minden évben jelenteni kell pl. a tanítók számát, még kétszer kelljen ugyanezt jelenteni évközben is, fegyelmi felelősség terhe mellett. Tanfelügyelőségtől jövő sürgős jelentésekről szándékosan nem teszek említést. Ez a sürgető felhívás, amelyet könnyebb megírni, mint a félévvel korábban beküldött aktákat előkeresni az egyes hivataloknál, annyi időt elvesz az irodájában egyedül dolgozó lelkipásztor, hogy sokszor megbénítja evangéliumi munkára való komoly készülését.

Ez amit elmondtam a délelőtti hivatalos időre áll, mert délután egészen másként van a helyzet.

Nálunk az a rend alakult ki a gyülekezetben, hogy mivel egyházas tanítás van délután 1 óráig, 1—2-ig van az ismétlőiskolások hittanórája. Ezt a lelkipásztor tartja a legtöbb helyen falun. Városban bizonyosan nem így van, mert akkor nem lennének hitoktató-lelkészek és segédlelkészek.

Délután 2-től 5-ig van a *beteglátogatás*. Ez nincs ugyan minden héten s még csak azt sem mondom, hogy minden influenza miatt néhány napig ágyban maradó beteghez rögtön rohanunk meglátogatni, de aki végzett már beteglátogatást, az tudja, hogy akármilyen közel lakják is egy kis faluban egymáshoz két beteg, nagy teljesítményt végez, ha két beteget két óra leforgása alatt meglátogat úgy, hogy

komolyan beszélgesse velük. Ez a magyar embernek szomorúságában is vendégszerető, bőbeszédű és hálálkodó jóindulatából fakad, amivel az idővel kiszabottan dolgozó lelkipásztornak is számolnia kell.

De ekkor már sietni kell haza, mert 5 órakor kezdődik a *női biblióra*. Ez áldott alkalom. Nálunk a feleségem tartja. Öröm rajta résztvenni. Előfordul, hogy nekem kell megtartanom. Ilyenkor a beteglátogatási időből kell elvonni az időt a készülésre, mert a hétfői naphoz már nincs rá több alkalom.

*

Kedden délután 1—2-ig a konfirmációs gyermekek előkészítése tart egész éven át. Kettőtől aztán nincsen elfoglaltságom azonkívül, hogy a 6 órakor kezdődő vallásos-estre készülök. Ezt sem egyedül tartom. Felváltva végezzük hétről-hétre a feleségemmel, azonban úgy, hogy egyikünk előadást tart, a másik bibliát magyaráz. De mindketten mindig jelen vagyunk. A gyermekek szavalatáról való gondoskodás, már kizárólag a lelkipásztor feladata. Higyjék el a városi lelkipásztor testvérek, nem kis dolog ez. Nem csak annyi, hogy odaadom a gyermeknek a verset, tanuld meg és kész. Megtanulja és mondja. Könnyebb egy énekest, vagy szavalóművészt megnyerni Budapesten e célra, mint kis értelmetlen falusi gyermekeket *szépen* szavalni tanítani. Nagy különbség van városi és falusi iskolás-gyermek között. A vallásos-estig időmet én ezeknek a gyermekeknek a kikérdezésére, tanítására fordítom.

Este 7—9-ig énekkar van. Elismerem, hogy ez csak az én szórakozásom, de mint dalárda-elnök is, mint volt kántus-tag, és énekkart szerető munkástag is megjelenek, „*hogy mindenkinek mindenné legyek*”, csak hogy a Krisztus ügyének megnyerjek némelyeket. Ez nem minden lelkipásztornak lehet hivatalos elfoglaltsága, de mert a magam falusi lelkipásztori életformájáról írok, nem hallgathatom el ezt sem.

Ebből az esti elfoglaltságból következik, hogy étkezésünk ideje 9 óra, ami falusi viszonylatban nagyon késői idő.

Szokody Gyula.

(Folyt. köv.)

HÍREK AZ EGYHÁZMEGYÉKBŐL

DEBRECENI EGYHÁZMEGYE.

Dr. Farkas Pál debreceni ispotályi lelkipásztor választását az egyházmegye esperese megerősítette — amennyiben a választás ellen semminemű panasz nem emeltetett. Az új lelkipásztor beiktatása f. é. július 2-ára van kitűzve. Minthogy pedig az ispotály-templom teljesen romokban hever a június 2-i bombatámadás miatt a beiktatás a Kistemplomban tartatik meg, ahol az új lelkipásztor egyelőre szolgálatait végzi s ahová a vasárnap reggeli kilencórás istentiszteletre az ispotályi gyülekezet tagjai meghívást nyernek, mindaddig, amíg az ispotály-templom megépül. Dr. Farkas Pál új ispotályi lelkipásztorra nagy feladat vár: a dicsőséges multra visszatekintő templom újjáépítése. Az egész debreceni gyülekezet teljes bizalommal és reménységgel tekint dr. Farkas Pálra, hogy a szent munkát hívó lélekkel, meg nem lankadó férfias bátorsággal fogja végezni.

A debreceni Kistemplomi Egyházzrész tiszteletreméltó példát adott arra, hogy a bombakarosultakon szerető szívevel és gyorsan segíteni kell. A június 4-i tizenegyórás istentisztelet végén, az egyházzrész vezetőlelkésze felhívást in ézett a hivekhez, akik az Úrasztalára kitett gyűjtőívre és tányérokba azonnal 2180 pengőt adtak össze, amit azonnal el is juttattak az illetékes hatóság kezébe. Kétszer ad, aki gyorsan ad.

ISPOTÁLYI ÖREG TEMPLOM SIRATÁSA.

Írta: Baja Mihály.

*Hát rommá lett a drága hajlék,
Galambtelkeknek otthona?
Ledől a múlt emléke véle
S többé nem épül meg soha?*

*Építhet új kor új hajlékot,
Különbet, mint a régi volt,
De nem hajlik ránk oly szelíden
Többé a kedves régi bolt.*

*Ó, hányszor álltam az időktől
Meggzített oszlopok tövében!
Mintha a drága magyar égből
Hajlott volna féltőn fölém.*

*Törzsökös volta valamennyit
Örök időkre szánta, lám:
Jött ránk a romlás szörnyű napja,
A végítélet napja tán.*

*Istentelen Titánok ökle
Csapott a szent falakra rá,
S tornyunk beszédes kis harangja
Bukoit angyalként hullt alá.*

*Jaj, hova lett a csend, a béke,
Mely annyi századokon át
Köszölte s a sebzett szívekre
Hullatta áldott balzsamát.*

*Mikor zendül újból a zsoltár
A szétdúlt padsorok felett?
S mikor hull esdeklő szavunkra
Égi hermetiként jelelet?*

*Olyan szép volt elbájolódni
Kertjének virágaival,
S költők lugasán andalogni
Könyves Tóth Kálmán bácsival.*

*Öreg papunk, ott fent az égben
Látod-e ezt a bús romot?
Tudom, hogy együtt sírsz ma velünk,
Mivé lett kedves templomod!*

*Nem volt márvány, művész ecsetje
Nem szépítette falait,
De szószerűen a Pelikánnak
Vére táplálta jait.*

*Most is, míg az égő pokollal
A bátrak karja egyre vív:
Krisztus hű nyája, vérzik érted
A fölsebzett Atyái szív.*

*De félre bú és félre bánat:
E templom kőből volt csupán,
Kézrel csinált s majd újra épül
Szorgos kezekkel ezután.*

*Mert él a lélek, mely emelte,
S a Hit, mely meg nem dől soha!
Hiába tombol itt a Sátán:
Örök az Isten temploma!*

*Nem sírok hát, orcám letörtöm,
Tű könnyeim, ne hulljatok,
Csak míg egy csókkal egy utólsót
A szent küszöbre hullatok.*

I R O D A L O M

Dávid és Góliáth, Révész Imre püspök igehirdetése és imádsága, Kossuth Lajos halálának félszázados évfordulóján, 1944 március hó 20-án, a debreceni Nagytemplomban. Az önálló füzetben megjelent, történelmi gazdag háttérből fellángoló igehirdetés és imádság, tanulságos olvasmánya lesz a ma élő nemzedéknek s drága emlék az elkövetkezendő generációk számára. Őszinte örömünkre szolgál e nagyértékű füzet megjelenése.

Protestáns Zseblexikon jelenik meg a közeljövőben a Bethlen Gábor Szövetség kiadásában, *Incze Gábor* szerkesztésében. A minden neves elhunyt magyar protestánst felölelő könyvecske dióhéjban adja, hogy ki kicsoda volt. Itt mutatunk be pár nevet a több, mint ezerből, a bizonyára mindenkit érdeklő könyvecskéből. A kiadó minden lelkészi hivatalnak megküldi majd az értesítést a könyvecske megjelenéséről és beszerzési módjáról.

Ángyán Béla ref. (1849—1920). Budapesti egyetemi (belgyógyász) tanár.

Antal Gábor ref. (1843—1913). Dunántúli püspök 1896-tól.

Antal Géza ref. (1866—1934). Országgy. képviselő, pápai

theol. tanár. a magyar gyermekek világháború utáni felkaroltatásának megindítója Hollandiában és Belgiumban. Dunántúli püspök.

Antal Gézáné (= Opzoomer Adél).

Antal Iván ref. (1877—1932). Min. tanácsos, nótaköltő („Rácsos kapu, rácsos ablak“).

Apáczai Csere János ref. (1627—1659). A harderwijki (Hollandia) egyet. doctora, a presbiterianizmus harcosa, tanár a gyulafehérvári főiskolán, majd Kolozsváron. D. scartes híve. Művei: „Magyar Logikátka“ (1654), „Magyar Encyclopaedia“ (1655).

Apafi Mihály (I.) ref. (1632—1690). Tatár rabságból való szabadulása után Erdély fejedelme. Müködő theologus.

Apafi Mihály (II.) ref. (1676—1713). Erdély névleges fejedelme, mert 1695 után nem hagyhatja el Bécsset.

Apáthy István ref. (1863—1922). Egyetemi (állatani) tanár Kolozsváron. Erdélyi fő kormánybiztos.

Kórházi Imák sebesült katonák részére. Az öt alkalmi imát tartalmazó füzet a kórházakat látogató református nőszövetségi tagok kívánságára látott napvilágot. Jézus imája után, még a következő, világos stílusban, logikus gondolatfűzéssel megírt alkalmi imákat találjuk: Nehéz órában, Sebeült imája, Reggeli ima, Esteli ima, Ima a békességért. Mindenik imádságnak bibliai alapigéje van és a végén egy-egy odaillő énekvers egészíti azt ki. — Az imafüzet szerzője és kiadója lapunk felelős szerkesztője. Ajándékba adja a debreceni református Kistemplomi Egyházzsérz.

H A L O T T A I N K H I V A T A L O S É R T E S Í T É S

Lengyel Imre püspökladányi nyugalmazott miszsiói lelkész, áldozatául esett a folyó évi június hó 2-án hajnalban, Püspökladány ellen intézett bombatámadásnak. Hatvan évén felül, pár éve nyugalomba vonulva élt csöndes családi körében, s most a hű szolga élete lángját kioltotta az ellenség ártatlanokra támadó sötét terrortámadása. Lengyel Imre földesi származású volt, de már évtizedek óta Püspökladányba gyökerezett. Itt istemették el a gyülekezet általános nagy részvéte mellett. A hű szolga emléke legyen áldott. A B. F. R. A.

Id. Törös Károly, a debreceni református egyház nyug. igazgató-tanítója, 65 éves korában, sok szenvedés után jobblétre szenderült. Bihar megyében Bályokon született; minden iskoláját Debrecenben végezte, jeles eredménnyel. Előbb Püspökladányban szolgált pár évig; 1904 óta pedig állandóan a debreceni homokkerti iskolában működött. Nagyon olvasott ember volt. A tanítói továbbképzést igen komolyan vette s arra tiszteletreméltó példát szolgáltatott. Foglalkozott filozófiával, pedagógiával, gazdag biblia-tanulmányozást végzett s igen járatos volt az orvosi gyakorlati ismeretekben. Tíz évig szerkesztette a Tanítók Lapját. Az ORTE intézményeinek kiépítésével elévülhetetlen érdemeket szerzett. A Homokkertben 38 éven át volt énekvezér, majd presbíter és egyházzrészi gondnok. Gyermekéből is pedagógusokat nevelt. Az Úr gazdag talentumokat bízott reá s ő hű sáfára volt ama mennyei Tanítómesternek. Emlékét őrizzük kegyelettel. A B. F. R. A.

K R Ó N I K A

A június hó 14-ére, szerdára összehívott, reggel 8 órakor kezdődő egyházkerületi üléseket az utolsó lehetőségig meg szándékozunk tartani. Igyekezzünk előre tájékozódni, hogy a bírósági időszak tanács tagjainak kellő számban megjelenése lehetséges lesz-e. Ha úgy látszik, hogy nem, a feleket igyekezzünk előre értesíteni.

Elnökség.

A budapesti új po gármesterről, dr. dorogi Farkas Ákosról, széltére-hosszára azt írták a napilapok, hogy reformáus vallású. Ez a hír nagy meglepetést szerzett mindenfelé. Sűrűn érkeztek hozzánk a kérdések afelől, hogy mi az igazság? Most a választ megadhatjuk, a legilletékesebb forrásból véve az információt. A Nyíreg hazán megje enő Görögkatolikus Szemle, vezércikkben üdvözli a főváros új polgármesterét, mint görögkatolikus hitestvért, ki a Magyar Görögkatolikus Országos Szövetségének is elnöke és az Actio Catholica egyik országos vezére. Az említett vallási kérdésben a félreértés onnan származik, mert dr. Farkas Ákos valameddig a debreceni református Kollégium főgimnáziumának volt a növendéke. Mi reméljük, hogy a debreceni Alma Materben eltöltött ifjúkori évek, nem suhantak el nyomtalanul a főváros polgármestere felett s bizonyára szívesen gondol vissza debreceni diákéveire, egykori professzoraira.

264 éves prédikáció, amely csak egyetlenegy nyomtatott példányban maradt fenn korunkra, jelent meg új kiadásban. Címe „Órálló toronyba helyezett Vigyázó...” Írója Hodosi Sámuel veszprémi ref. püspő, aki rengeteget szenvedett hitéért. A prédikáció arról szól, hogy „az Istentől előállított szolgáknak minémü lelküismerettel kell tisztukben for. olódnuk.” A ma is eleven és élénk színes beszéd egy pengőért kapható a nagyváradi újjáépítési lelkészi hivatalban.

A tiszántúli református egyházkerület püspöki hivatalától.

Ad 1465—1944. szám.

TÁRGY: *Munkaszolgálatosok áttérése tárgyában kiadott 1465—1944. sz. körlevél módosítása.*

KÖRLEVÉL

valamennyi lelképásztori hivatalhoz.

A feni szám alatt 1944 április 1-én kelt körlevelem helyesbí esére illetékes tájékoztató alapján a következőket közlöm:

A munkatáborokban *hadszintén* szolgáló, zsidóból áttért protestánsok lelkigondozása — amennyiben az illetékes parancsnokságok arra lehetőséget biztosítanak — a hadszintén szolgálót teljesítő tábori lelkészek kötelessége. A *honi területen* munkatáborokban protestáns áttértek lelkigondozására a polgári lelkészek hivatottak. Tábori lelkészek munkaszolgálatos zsidók betérésével nem foglalkozhatnak. A netán jelentkezőket minden esetben az illető zsidó állandó lakhelye szerint illetékes polgári lelkészhez utasítják.

Kérem ennek mihez tartás és alkalmazkodás végett tudomásul vételét azzal, hogy fenti számú körlevelem egyéb rendelkezései változatlanul fennállanak

Debrecenben, 1944 június 7.

D. Dr. Révész Imre,
püspök.

A tiszántúli református egyházkerület püspöki hivatalától.

2280—1944.

TÁRGY: „Zeneközlöny“ c. lap ajánlása.

KÖRLEVÉL

a közép- és középfokú iskolák tekintetes igazgatóságaihoz és a nagytiszteletű iskolaszéki elnökök urakhoz.

Az Egyetemes Konvent leiratára felhívom az igazgató és iskolaszéki elnökök urak figyelmét a Magyar Református Énekvezérek Egyesületének kiadásában megjelenő „Zeneközlöny“ c. lapra.

A közép- és középfokú iskolák igazgatóit felhívom, hogy a lapot a tanári könyvtár részére lehetőleg rendeljék meg, a tanító- (nő)képzőintézetek zenetanarai pedig ajánlják e lapot a IV. és V. év s növendékeknek is előfizetésre.

Az iskolaszéki elnökök és tanító uraknak a népiskolai beiratási díjakból a tanítói és ifjúsági könyvtárat megillető összeg terhére a lap előfizetését ajánlom.

Debrecen, 1944 június 8.

D. Dr. Révész Imre,
püspök.

A tiszántúli református egyházkerület püspöki hivatalától.

2339—1944. szám.

TÁRGY: *Népiskolai tanmenetek bemutatási kötelezettségének mellőzése.*

KÖRLEVÉL

valamennyi egyházközség iskolaszéki elnöke és tanítójához.

Tekintettel az iskolák működését zavaró háborús okokra, a tanmeneteknek az esperesi és kir. tanfelügyelői hivatalokhoz szokásos felterjesztése alól a következő iskolai évre felmentést adok.

Tartozik azonban minden tanító még a szünetben megállapítani azt a tantervi anyagot, amit az általa vezetett osztályban (osztályokban) az 1943—44. iskola évben nem tudott elvégezni.

Válassza ki ebből az anyagból azokat a legfontosabb részteket, amelyek a továbbhaladás szempontjából mellőzhetetlenek. A kellő gonddal végzett kiválasztás után köteles minden tanító az 1944—45. isk. évre aug. hó végéig ideiglenes tanmenetet készíteni.

Az előző osztály anyagából kiszemelt részekre annyi óraszámot kell tervbevenni, hogy a következő osztály anyagának feldolgozásához az alapvetés megfelelő lehessen.

A tanmenet az új anyagnak csak a legfontosabb részleteit ölelje fel olyan módon, hogy az 4—5 hónap alatt elvégezhető s esetleges hosszabb szorgalmi idő esetén kibővíthető legyen.

Ezeket a tanmeneteket felülvizsgálatra nem kell bemutatni. Az iskolalátó atók azonban iskolalátogatásaik alkalmával kötelesek megvizsgálni és a változtatásokra vonatkozó szakszerű javaslataikat a tanítókkal közölni.

Az iskolafelügyelők a tanmenetek összeállításában támogatásukat azoknak a tanítóknak, akiknek még nincs meg a kellő gyakorlatuk a tanmenetek összeállításában.

Debrecen, 1944 június hó 7.

D. Dr. Révész Imre,
püspök.

A tiszántúli református egyházkerület püspöki hivatalától.

2341—1944. szá.

TÁRGY: *Anyakönyvi kutatás.*

FELHÍVÁS

a nagytiszteletű lelkipásztor urakhoz.

Némedi Sándor (Taszár, Fő-u. 93. sz. rep. tér, ép. vez., Somogym.) kérelmére elrendelem nevezett apai nagyatyja: Némedi Sándor volt szücsmester születési anyakönyvi bejegyzésének felkutatását.

Ismert adatok a köve kezök: Némedi Sándor 1867 február 14-én Szatmárnémetiben, 24 éves korában kötött házasságot Péter K. talinnal. Valószínű, hogy 1843. év körül született.

A bejegyzés megtalálása esetén kérelmező értesítendő, aki a kutatási és anyakönyvi kivonat kiállítás díjait készséggel meg fogja téríteni.

Debrecen, 1944 június 7.

D. Dr. Révész Imre,
püspök.

A tiszántúli református egyházkerület püspöki hivatalától.

2392—1944. szám.

TÁRGY: *Gótbetűs tanít s.*

KÖRLEVÉL

a polgári iskolák tekintetes igazgatóságaihoz.

Az egyetemes konventi elnökség 2631—1944. sz. leirata és a m. kir. vallás- és közoktatásügy miniszter úr 125.064—1944. VIII. 4. szám alatt kelt rendelete alapján közlöm polgári iskoláink igazgatóságaival, hogy azokban a magyar tanítási nyelvű polgári iskolákban, amelyekben idegen nyelvként a német nyelvet tanítják — az új tanterv megjelenéséig —, a gótbetűs írást a III. osztályban kell megkezdeni. A gótbetűs olvasást, a forgalomban lévő tankönyvekre való figyelemmel azonban az I. osztályban kell megkezdeni. A dolgozatírás általában latin betűkkel történjék; a IV. osztályban két gótbetűs dolgozat írása elegendő. Célként azt kell tekinteni, hogy a tanulók a gótbetűs szöveg olvasását akadálytalanul végezhessék.

D. Dr. Révész Imre,
püspök.

PÁLYÁZATI HIRDETMÉNYEK

Minden pályázati hirdetményt egyházkerületünk hivatalos lapjában: a *Debreceni Protestáns Lapban* közzé kell tenni és a **Kiadóhivatal** címére (Debrecen, Kábel-tér 17., Püspöki hivatal, Postafiók 65) kell beküldeni.

Hirdetési díj szavanként 10 fillér. Legkisebb hirdetési díj 2 pengő.

Hajdúböszörmény ref. Bocskay-gimnáziumának igazgatótanácsa pályázatot hirdet egy állami kinevezés alá eső latin-német szakos rendes, vagy helyettes *tanári* állásra. Pályázhatnak ilyen oklevéllel, vagy szakvizsgái bizonyítvánnyal rendelkező protestáns vallású tanárok és tanárjelöltek. Pályázati határidő június 25. A pályázatot a gimnázium igazgatótanácsához intéz e és az igazgatói irodába címezve adják be.

Hajdúnánás református gimnáziuma pályázatot hirdet fizetkiegészítő államsegélyes magyar-latin, magyar-francia, latin-történelem és történelem-földrajz szakos rendes vagy helyettes *tanári állásokra*. Pályázhatnak református vallású okleveles tanárjelöltek, vagy állásban lévő tanárok. Kezdő tanár helyettesnek, már állásban lévő eddigi szolgálatának beúdsásával alkalmaztatik. Nöten tanárok internátusi felügyeletét teljes ellátásban és sze-

rény díjazásban részesülnek. A szabályszerűen felszerelt kérvények augusztus 1-ig nyújtandók be a Gimnázium Igazgatójához. Az állásokat szeptember hó 1-én kell elfoglalni.

A kügypusztai református előkönyörgő kántortanítói állásra pályázatot hirdetünk. *Javadalom kántorságért*: 8 kat. hold román földreform útján juttatott föld. Adóját tanító fizeti. Párber: páronként félveka búza, félveka tengeri. (Kb. 40 P ért.) Stóla. Hat méter tűzifa. *Tanítói javadalom*: évi 140 P és államsegély. Kötelesség törvény szerint. Pályázati határidő június 25. Református Lelkeszi Hivatal, Nyüved, Bihar megye.

Tiszaamogyorós (Szabolcs megye) református presbitériuma pályázatot hirdet *kántortanítói* állásra. Javadalom: 20 értékegység, 55 P, készpénz és államsegély. Kötelesség: III—VI. mindennapos vegyes és továbbképző fiú-osztályok tanítása. Egyéb kötelesség: törvényszerinti. Nők is pályázhatnak. Pályázati határidő 21 nap.

TARTALOM:

Uray Sándor: A debreceni Ispotály-templom pusztulása.
Serfi András: Visszhang a „Levelek egy ifjú szolgatárshoz” című cikkekre.

Molnár Gyula: A diakonusokról.

Szokody Gyula: A falusi lelkipásztorok életformájáról.

Baja M.: Ispotályi öreg templom siratása.

Hírek az egyházmegyéből — Irodalom — Halottaink — Krónika — Hivatalos értesítés — Pályázati hirdetések — Hirdetések.

KISS FERENC

Telef.: 384-447.

ötöstánár, ref. presbiter

BUDAPEST IV., HARISBAZÁR-U. 3.

Úrvaesori és kereszteleési edények,
nászajándékok, ékszerek stb.

Törött tárgyakat javítok, becserelek. Aranyozok, ezüstözök.

Szövetek, selymek,

függönyök, függönykelmék, retikülök, kötött-
árak, női és férfifehérművek, rövidárak
nagy választékban.

PETRIK KÁROLY DEBRECEN,
női és férfi divat üzlete Ferenc József-út 25

SESZTINA LAJOS

vasnagykereskedés

DEBRECEN

TELEFON: 20-06 és 15-4

Alapította:
Sesztina János
1819-ben.

IPARI, MEZŐGAZDASÁGI, HÁZTARTÁSI,
GÁZOLTALMI és LÉGVÉDELMI CIKKEK.

Álföldi Takarékpénztár Debrecenben

Ferenc József-út 16.

Foglalkozik a banküzlet minden ágával.
Beléteket legelőnyösebben gyümölcsözteszt
és azonnal kifizet.

KÖLCSÖNÖKET ÁLLANDÓAN FOLYÓST.

Telefonok: 17-70 és 22-32.

ANGSTER JÓZSEF ÉS FIA

ORGONA- ÉS HARMÓNiumGYÁR RT.

PÉCS, József-u. 30. TELEFON: 17-14.

Fiókhözem: Rákospalota, Pázmány-utca 72. sz.

Telefon: Budapest. Új orgonák, mindennemű javítás és
átépítés. Kiváló hangú harmóniumok.
494-497. Méltányos feltételek, művészi kivitel.

